

EDUSKUNNAN VASTAUS 49/2002 vp

Hallituksen esitys laiksi sukupuolen vahvistamisesta eräissä tapauksissa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallitus on vuoden 2001 valtiopäivillä antanut eduskunnalle esityksensä laiksi sukupuolen vahvistamisesta eräissä tapauksissa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 56/2001 vp).

Valiokuntakäsittely

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (StVM 7/2002 vp).

Päätös

Nyt koolla oleva eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Vahvistamisedellytykset

Henkilö vahvistetaan kuuluvaksi vastakkaiseen sukupuoleen kuin mihin hänet on väestötietolaissa (507/1993) tarkoitettuun väestötietojärjestelmään merkitty, jos hän:

1) esittää lääketieteellisen selvityksen siitä, että hän pysyvästi kokee kuuluvansa vastakkaiseen sukupuoleen ja että hän elää tämän mukaisessa sukupuoliroolissa sekä siitä, että hänet on steriloitu tai että hän muusta syystä on lisääntymiskyvytön;

2) on täysi-ikäinen;

3) ei ole avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa; ja

4) on Suomen kansalainen tai hänellä on asuinpaikka Suomessa.

2 §

Poikkeaminen vahvistamisedellytyksistä

Sen estämättä, mitä 1 §:n 3 kohdassa säädetään, avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa oleva voidaan vahvistaa kuuluvaksi vastakkaiseen sukupuoleen kuin mihin hänet on väestötietojärjestelmään merkitty, jos aviopuoliso tai rekisteröidyn parisuhteen toinen osapuoli on maistraatin selostettua hänelle 2 momentissa tarkoitettut seikat antanut henkilökohtaisesti maistraatille tähän suostumuksensa.

Kun sukupuoleen kuulumisen 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa vahvistetaan, avioliitto muuttuu ilman eri toimenpidettä rekisteröidyksi parisuhteeksi ja rekisteröity parisuhde vastaavasti avioliitoksi.

Muutos, jota 2 momentissa tarkoitetaan, merkitään väestötietojärjestelmään 3 §:ssä tarkoitettun merkinnän yhteydessä.

3 §

Viranomaiset

Sukupuolen vahvistaa henkilön itsensä allekirjoittamasta hakemuksesta maistraatti, jonka alueella henkilöllä on kotikunta tai väestökirjanpitokunta, tai jos henkilöllä ei ole kotikuntaa tai väestökirjanpitokuntaa Suomessa, Helsingin maistraatti. Kun maistraatti on vahvistanut henkilön sukupuolen 1 §:n mukaisesti, maistraatin on välittömästi tehtävä merkintä vahvistetusta sukupuolesta väestötietojärjestelmään.

Mitä tässä säädetään maistraatista, koskee Ahvenanmaan maakunnassa lääninhallitusta.

4 §

Muutoksenhaku

Muutoksen hakemisesta tässä laissa tarkoitettuun päätökseen säädetään hallintolainkäyttölaissa (586/1996).

5 §

Vahvistamisen oikeusvaikutukset

Tämän lain mukaisesti vahvistettua sukupuolta on pidettävä henkilön sukupuolena sovellettaessa muuta lainsäädäntöä, jollei toisin säädetä.

6 §

Valtuutussäännös

Edellä 1 §:ssä tarkoitettu lääketieteellisestä selvityksestä sekä sukupuolen muuttamiseen tähtäävän lääketieteellisen tutkimuksen ja hoidon järjestämisestä säädetään tarkemmin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Sosiaali- ja terveysministeriö voi lisäksi antaa mainituista asioista tarkempia ohjeita.

7 §

Ulkomaisen päätöksen tunnustaminen

Jos henkilö on vieraassa valtiossa vahvistettu lainvoimaisella päätöksellä kuuluvaksi vastakkaiseen sukupuoleen kuin mihin hänet on Suomen väestötietojärjestelmään merkitty, päätöstä on pidettävä Suomessa pätevänä ilman eri vahvistusta, jos päätöstä tehtäessä henkilö oli sen valtion kansalainen tai hänellä oli asuinpaikka siinä valtiossa, jossa päätös tehtiin.

8 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

steriloimislain 1 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 24 päivänä huhtikuuta 1970 annetun steriloimislain (283/1970) 1 §:n 5 ja 6 kohta sekä 4 §, sellaisina kuin ne ovat 1 §:n 5 ja 6 kohta laissa 125/1985 ja 4 § laeissa 87/1991 ja 1083/1992, sekä

lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 125/1985, uusi 7 kohta seuraavasti:

1 §

Steriloimiseen voidaan tämän lain säännöksiä noudattaen asianomaisen henkilön pyynnöstä ryhtyä:

5) kun on syytä otaksua, että hänen jälkeläisillään olisi tai heille kehittyisi vaikea sairaus tai ruumiinvika;

6) kun hänen sairautensa tai muu siihen verrattava syy vakavasti rajoittaa hänen kykyään hoitaa lapsia; tai

7) kun henkilö pysyvästi kokee kuuluvansa vastakkaiseen sukupuoleen ja elää tämän sukupuolen mukaisessa roolissa.

4 §

Steriloimiseen voidaan ryhtyä:

1) 1 §:n 1 ja 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa steriloimisen suorittavan lääkärin päätöksellä;

2) 1 §:n 3 ja 4 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa kahden lääkärin päätöksellä;

3) 1 §:n 5 ja 6 kohdassa ja 2 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa terveydenhuollon oikeusturvakeskusten luvalla; sekä

4) 1 §:n 7 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa kahden lääkärin päätöksellä.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettun päätöksen tulee sisältää toimenpiteen suorittavan lääkärin sekä muun lääkärin antama kirjallinen lausunto, jossa he tarkasti ilmoittavat toimenpiteen syyt ja yksimielisesti toteavat tarvittavien edellytysten olevan olemassa.

Jos yhden lääkärin, tai 1 §:n 3, 4 ja 7 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa, kahden lääkärin päätös on kielteinen, voidaan lupaa steriloimiseen pyytää terveydenhuollon oikeusturvakeskukselta.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettun lääkärin päätöksen tarkemmasta sisällöstä voidaan säätää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

kastroimislain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan 24 päivänä huhtikuuta 1970 annettu kastroimislaki (282/1970) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta 27 päivänä marraskuuta 1992 annetun lain (1074/1992) 1 §:n 1 momentti ja 2 §, sellaisena kuin niistä on 1 §:n 1 momentti laissa 421/1998, seuraavasti:

1 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tehtävänä on huolehtia terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontaa sekä raskauden keskeyttämistä, steriloinnista, kuolemansyyn selvittämistä ja oikeuspsykiatriaa koskevassa lainsäädännössä sille säädetyistä tehtävistä samoin kuin tehtävistä, jotka muussa laissa tai asetuksessa taikka niiden nojalla säädetään tai määrätään sen huolehdittaviksi. Virasto toimii sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa. Virasto hoitaa myös ne edellä tarkoitetun lainsäädännön nojalla sen toimialaan liittyvät tehtävät, jotka mainittu ministeriö sille määrää.

2 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksessa on terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontalautakunta, raskauden keskeyttämis- ja sterilointiasioiden lautakunta ja oikeuspsykiatrien asioiden lautakunta, joiden tehtävistä, kokoonpanosta ja asettamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 3 päivänä toukokuuta 2002